

Prijs 25 cent

H E T   R O S   B E Y A A R D

=====

E N   Z I J N   B E R I J D E R S

=====

Spontane beschouwingen over
DE STAKINGEN IN BELGIE.

=====

in de maanden
d e c e m b e r   1 9 6 0
e n   j a n u a r i   1 9 6 1.

=====

Uitgave van de Spartacusbond
Verzorgd door Uitgeverij "De Vlam"
Korte Frinsengracht 49 Amsterdam-C.
Postrekening no 16 87 97

V O O R W O O R D

IN DIT GESCHRIFT treft de lezers enige overdrukken aan van artikelen die in Spartacus tijdens en direct na de Belgische stakingen van december 1960 en januari 1961 werden gepubliceerd. Wij brengen deze beschouwingen vrijwel onveranderd. De enkele wijzingen betreffen slechts een paar stijlkwesities en taalfouten.

Dit onveranderd afdrukken moge ogenschijnlijk tot nadeel hebben, dat later ontvangen inlichtingen niet meer hebben kunnen bijdragen tot de oordeelvorming, ons besluit is weloverwogen genomen. In de eerste plaats werd hierdoor de spoedige verschijning van dit vlugschrift bevorderd. Doch het herdrukken van onze eerste, directe reacties op datgene wat zich in België afspeelde, heeft het veel grotere voordeel, dat het weergeeft op welke wijze wij, historisch-materialisten, ook bij het beschrijven van actuele situaties en gebeurtenissen, ons oordeel vormen. Bijkomend is nog, dat bij de gevolgde methode de sfeer, waarin de zoveel kanten hebbende actie zich voltrok, volkomen tot haar recht blijft komen.

Het is echter gewenst op te merken, dat het niet uitgesloten is dat, door later beschikbaar komend materiaal, onze beoordeling van de beweging op bepaalde punten herziening zal behoeven. Het voornemen bestaat toch al, om nog een tweede geschrift aan de zaak te wijden en dit temeer omdat wij nog veel oriëntatiemateriaal kunnen verwachten.

De lezers doen er goed aan er van uit te gaan, dat het werk van de Spartacusbond vooral is gelegen in het trachten te herkennen van al hetgeen zich in de strijd van onze klasse voltrekt. Herziening van eens verkregen inzicht is daarbij nimmer uitgesloten.

Wij hopen echter dat deze uitgave veel lezers zal vinden wier belangstelling zal worden gewekt voor de vaak ingewikkelde situaties bij de klassenstrijd in onze dagen.

MAART 1961.

DE SPARTACUSBOND.

Een schets van de sociaal-economische en politieke toestand van België.

(Spartacus 14 januari 1961)

DE STAKINGSGOLF IN BELGIË, op 20 december begonnen met het platleggen van de haven van Antwerpen, duurt nu wij dat artikel gaan schrijven, al 11 dagen. Aanvankelijk, voor wat deze haven betreft, uitgeroepen door de bij het ABVV aangesloten bonden van overheids- en gemeentepersoneel, en kennelijk in zoverre in het bijzonder geslaagd, doordat het stakingsleiding gelukte de stroomvoorziening te doen uitvallen, breidde de staking zich weldra over 't gehele land uit. Spoedig kreeg de actie de grootste omvang in Wallonië, waar de bevolking Frans spreekt en dat de meer industrieel ontwikkelde districten omvat. Ondertussen wil dat niet zeggen, dat in de Vlaamssprekende provincies niet gestaakt wordt. Zeker in de grote steden, Antwerpen, Gent en Brugge, neemt een belangrijk deel van de arbeiders aan de actie deel, al is daar de katholieke invloed een remmende factor. Die katholieke invloed uit zich zowel in het optreden van de geestelijkheid, aangevoerd door kardinaal Van Roey, de leiding van het Christelijk Vakverbond (ACVV), als de Christelijke Volkspartij (CVP) - beide laatste: katholiek.

De actie staat formeel onder leiding van het ABVV en in het bijzonder van de adjunct secretaris-generaal - aan wijsheid van titels heeft ook de Belgische vakvereniging geen gebrek - André Renard uit Luik, maar de BSP is er direct bij betrokken. Ze is gericht tegen het saneringsplan, dat onder de benaming Eenheidswet op 4 november door de regering Eyskens is ingediend en waarvan bekend is dat het begin januari in het parlement in behandeling zal komen. Voor de kerstdagen hebben de socialistische kamerleden in het parlement scherp geopponeerd tegen deze wet, waarbij het tot groot tumult kwam.

Uit dit alles blijkt reeds, dat we hier te maken hebben met een stuk politieke strijd. Doch, men kan niet eenvoudig concluderen, dat de gebeurtenissen daarom niets te maken hebben met arbeidersstrijd. Voor zover de politieke problemen, die nu in België aan de orde zijn, de arbeiders zelf niet in beweging zouden hebben gebracht, kan wel worden vastgesteld, dat ABVV en BSP dat hebben bereikt. Daarmee willen we in het geheel niet zeggen, dat de stakende arbeiders een politiek bewustzijn bezitten, zelfs niet, dat zij zonder meer in vol vertrouwen de

Leiding volgen van de socialistische partij en vakbeweging.

Een stuk politieke strijd, zeker, maar evenzeer een uiting van verzetswil van talloze Belgische arbeiders. Die wil tot verzet kan en zal ook wel ten dele betrekking hebben op dreigende verslechteringen, voortvloeiend uit het ontwerp Eenheidswet, maar we zijn er van overtuigd, dat reeds bestaande verhoudingen, aanwezige levensomstandigheden en ook overigens dreigende aantasting van bestaansmogelijkheden van de arbeiders, gevoelens van verzet hebben aanwezig doen zijn. De botsingen die zich nu al dagen lang hebben voorgedaan, kunnen alleen juist worden beoordeeld, wanneer men dat alles in aanmerking neemt.

Nemen wij aan, dat de structurele en conjuncturele situatie in België de regering noopt tot maatregelen, we zullen het daar straks nog wel over hebben, en dat dus de Eenheidswet daarin, volgens de regering Eyskens, moet voorzien, dan is het toch zo, dat de zorgen der heersers, niet de zorgen der arbeiders zijn.

Meer concreet gezegd, politiek-economische bezuinigingsplannen van de machthebbers in een klassemaatschappij moeten er altijd op neerkomen, dat van de onderworpen klasse nieuwe lasten worden gevorderd. Een verwijt dat opklinkt uit de reportage van de verslaggever van het Nederlandse dagblad "Het Parool", dat de stakende arbeiders hem niet duidelijk konden vertellen, waartegen zenu eigenlijk staakten, en wat die Eenheidswet nu precies inhield, is dan ook echt dat van een burgerman. Trouwens, diens beschouwingen geven daarvan ook overigens al heel duidelijk blijk. Zijn "progressieve" beschouwingen blijven ver beneden het niveau van burgerlijke bladen als b.v. "Het Algemeen Handelsblad", dat toch nog in staat is te schrijven over de bijzondere politieke en staatkundige verhoudingen in België en over de dieper liggende oorzaken van de beroering onder de arbeiders, terwijl de Parool-verslaggever als een zoetelijke Nederlandse PvdA-man niet anders kan doen, dan te wijzen op het anti-democratische en de orde ondermijnende optreden van leiding en staking.

Stelden wij zo juist, dat de zorgen der heersers niet de zorgen der arbeiders zijn, hier is het ook het punt, dat we moeten vaststellen, dat de doeleinden der politici, ook van de politici van de BSP en het ABVV, niet wezenlijk de bedoelingen kunnen zijn van de stakende arbeiders. De bedoelingen van de politici zijn politiek te maken: hun partij aan de regeringsmacht te brengen. En in kabinetten, die jarenlang in België hebben bestaan, kabinetten waarin ook BSP-ministers waren opgenomen, hebben zij in het verleden bewezen, dat niet de arbeiders -

belangen, doch de belangen van de Belgische kapitalistische orde door hen werden, gediend. Zelfs nu, bij deze actie, worden stemmen gehoord van arbeiders - in het bijzonder Waalse arbeiders - die herinneren aan pogingen van Van Acker en Kamiel Huysmans om stakingen te breken. Wijzelf zouden nog willen verwijzen naar onze artikelen naar aanleiding van de mijnwerkersstaking in de Borinage in februari en maart 1959. In ons nummer van 28 Maart 1959 deden wij, onder de titel "bedriegen zij de arbeiders, of bedriegen zij zichzelf?" uitkomen, hoezeer de strijdbaarheid van de mijnwerkers werd gebruikt voor de politieke belangen van de BSP. De naam Van Acker wordt door de Waalse arbeiders genoemd in verband met de staking in het metaalbedrijf in 1957, toen hij als eerste minister een accordo bewerkstelligde, waarbij van de eisen der arbeiders niets terecht kwam. Huysmans naam wordt genoemd in verband met stakingen in 1948, toen de socialistische ministers daarop reageerden met "burgerlijke mobilisatie", waardoor staken tot ontslag zou leiden.

Wij zullen de laatste zijn, die zouden ontkennen dat bij de stakingen van nu geen politieke overwegingen gelden voor ABVV en BSP. We achtenze zelfs van dusdanige betekenis, dat wij er grote aandacht aan willen besteden, alvorens wij de situatie voor de arbeiders en hun houding gaan bespreken. Wij stellen echter toch vooraf vast, dat de huidige stakingsleiders gebruik maken van de onrust, die de Belgische arbeiders bezielt. En die onrust en de strijdbaarheid eisen erkenning en bespreking in dit artikel. Alleen politiek is het huidige conflict zeker niet.

Intussen zijn de politieke kanten van dit probleem al buitengewoon omvangrijk en ingewikkeld. Zij dwingen ons zelfs om, teneinde tot een goed begrip te komen, iets meer te zeggen van de sociaal-economische verhoudingen, zoals die in België zijn gegroeid.

Het land telt ongeveer negen miljoen inwoners. De bevolking breidt zich niet veel uit. Het gevolg is dat de categorie ouderen tenopzichte van die van de jongeren toeneemt. Om een voorbeeld te noemen: in 1900 was ruim 50% van de bevolking jonger dan 25 jaar. In 1955 was het percentage jongeren teruggelopen tot ongeveer 35.

De Vlaamse provincies tellen 4 miljoen inwoners, de Waalse provincies nog geen 3 miljoen inwoners en Brabant, dat we hier afzonderlijk houden, doch dat toch nog wel grotendeels Vlaams zal zijn, telt er tegen de twee miljoen. De geboortecijfers geven voor de Vlaamse provincies een stijging en voor de Waalse provincies een lichte daling te zien. Conclusie is, dat het Vlaamse bevolkingsdeel verhou-

digsgewijs zal toenemen en dat daar het verschijnsel van de veroudering van de bevolking - zie boven - van minder betekenis zal zijn dan in het Waalse land.

Nu doet zich het eigenaardige verschijnsel voor, dat het zuiden, de Waalse provincies, een oud industriegebied is. Oud, en voor vele industrieën geldt; verouderd. Denk aan de mijnbouw. De Vlaamse provincies zijn veel minder industrieel ontwikkeld. Het Gentse textielproletariaat is weliswaar al van oude datum. In Antwerpen is nijverheid en er zijn grote aantallen havenarbeiders. In de mijnbouwgemeenten van de Belgische Kempen is de laatste tientallen jaren een proletariaat ontstaan. Maar de textielnijverheid kent in het algemeen, dus ook in Vlaanderen, bescheiden, zo (in vergelijking met andere nijverheden) geen slechte arbeidsvoorwaarden. De Vlaamse arbeiders van de Kempen -plattelanders- komen er maar matig toe het, eigenlijk nergens in trek zijnde, beroep van mijnwerker te kiezen. Veel buitenlanders zoals Italianen en Spanjaarden werden daarvoor aangetrokken. Bovendien, de Europese mijnnijverheid maakt een crisis door. Het nodige aantal havenarbeiders heeft ook een neiging tot dalen. Een groot aantal Vlamingen vegeteert nog op het platteland. Maar de landbouw vertoont, als overal, de tendens arbeidskrachten af te stoten. Om kort te gaan alle Vlaamse provincies, met een toenemende bevolking, hebben al jarenlang te kampen met een groot aantal werklozen. De beide provincies Vlaanderen, dus zonder Antwerpen en Limburg, tellen 75000 werklozen, hetgeen 62% is van het totale aantal werklozen in geheel België. 60.000 arbeiders uit die twee provincies pendelt voor werk naar Wallonië, Frankrijk en zelfs het Nederlandse Zuidholland. Hun verschijning, met klak (pet), kruik en vaak klompen, ontmoet vaak de weerstand van de daar wonende arbeiders, omdat ze van oudsher bekend staan als loondrukkers en stakingbrekers. Vermoedelijk is dat laatste thans wel aan het verminderen, want langzaam verandert met het groeien van de nijverheid in Vlaanderen, het gevoel van onderworpenheid. Toch is nog de kerkelijke macht zeer groot en dit is een machtig middel de onderworpenheid te handhaven. In elk geval is het nog zo, dat bij de Waalse arbeiders een zekere haat bestaat tegen de Vlamingen en.... hoe kan het anders, reeds de taal wordt ook door de Walen als iets typisch boers en van achterlijkheid getuigend, beschouwd. Dat is trouwens iets dat niet alleen bij de Waalse arbeiders leeft, het is ook de mentaliteit van de heersende klasse van geheel België. Wie in België voor vol wil worden aangezien, wie aanspraak maakt op "cultuur", moet Frans spreken. De Vlaamse bourgeoisie leeft naar die regel.

Waalse arbeiders gaan niet in Vlaamse provincies werken. Wat zouden zij tot op de huidige dag in het Vlaamse land moeten zoeken? Tenzij ze een leidende functie krijgen, waarbij Frans vaak tot aanbeveling zal strekken, zou het er op neer komen, dat ze zich in een lager milieu geschopt zouden voelen en vermoedelijk slechter zouden worden betaald. De werkloosheid is in de Vlaamse gewesten bovendien verreweg het grootst. Maar de Vlaming, die werk en vooral definitief werk zoekt in Wallonië, zal zich genoodzaakt gevoelen een woordje Frans te kunnen spreken. Wil hij opgenomen worden in de arbeidersgelederen, dan ligt dat al voor de hand. Maar ook het contact met bazen en ondernemers is zonder dat bijna onmogelijk. Het feit, dat in Brussel het Frans meer en meer veld wint, is zeker uit deze en soortgelijke omstandigheden te verklaren.

Zo was en is nog in het algemeen de talenkwestie een aangelegenheid die dus ten nauwste verband houdt met de gehele sociaal-economische structuur van België.

De sociale-talentegeeststelling werkt dus in alle geledingen van het economische en politieke leven van België door.

Voeren de Waalse arbeiders hun klassenstrijd, die bij een vaak verouderde nijverheid - denk weer aan de Borinage - toch al vaak wanhopig makend moeilijk is, dan groeit bij hen een haat tegen loonrukkende, de "arbeidsmarkt" overstromende, geestelijk vaak onderworpen, Vlaamse arbeiders. Wanneer Vlaamse leiders als Van Acker en Huysmans bovendien nog aan te wijzen zijn als stakingsbrekers in ministersfuncties (ondertussen heeft Huysmans praktisch natuurlijk al afgedaan), dan ligt voor de Walen de conclusie voor de hand, dat de oorzaak te zoeken is in hun vlamming zijn. Waalse vakbondsleiders zien er niet tegenop om, zoals de Luikenaar André Renard, dit te bevorderen. Daardoor ontkomen zij aan de conclusies van de Waalse arbeiders, dat de rol van de vakbonden een gans andere is, dan die de arbeiders zich voorstellen. De Waalse arbeiders doorzien niet de vakbondsfunctie; doch zien een vijand in al wat Vlaams is.

De Waalse arbeiders zien minder goed de ware situatie, n.l. dat de ganse Belgische bourgeoisie verantwoordelijk is, zowel voor de achteruitgang van de Waalse nijverheid in verhouding tot andere west europase landen, als voor de achterlijkheid van het Vlaamse landsdeel.

En hier raken we dan tevens aan de directe economische omstandigheden waarin thans België verkeert. Welke invloed het verlies van de Kongo ook direct op de Belgische economie moge hebben, vast staat immers, dat zowel de huidige als de

vroegere regeringen en evenzeer het Belgische ondernemersdom en de financierswereld, krachtens de gevoerde vroegere Kongo-politiek, aansprakelijk zijn ook voor de economische toestanden waarin België langzaam is komen te verkeren.

Wat in tachtig jaren koloniale Kongo-exploitatie daar is opgebouwd (de mijnen en industrie, de mooie ruime steden der blanken, met de directie en bankgebouwen) en grote winsten heeft opgeleverd via de Société Générale, de Union Minière en de Formini re, heeft de belangstelling van het Belgische kapitalisme in grote mate afgeleid van de posities van zijn in België bestaande ondernemingen en Belgi s-economische posities. Zeker na de tweede wereldoorlog is de Belgische economie ten achteren geraakt bij die in de verdere kapitalistische wereld, die zich insnel tempo heeft ontwikkeld en veelal werd vernieuwd. De situatie in de Borinage, zowel als die in gans Vlaanderen, zijn daarvan elk de beste bewijzen. In België bestaan machtige instanties van wat men de "Haute finance" pleegt te noemen, de Société Générale is daarvan een typisch voorbeeld. Zij hebben voortgebouwd op een oud liberaal kapitalisme. Hun vertakkingen lopen in grote mate over de gehele wereld, waartoe de Kongo-exploitatie voor een groot deel de directe aanleiding is geweest. En, toen het koloniale rijk politiek aan de greep der Belgische machthebbers ging ontsnappen, heeft men reeds van 1957 en 1958 af getracht om door enerzijds de nieuwe wordende Kongostaat een unitaire orde op te dringen, waarvan de staatsbestuurders de Belgische economische belangen in de Kongo zouden beschermen, en anderzijds grote kapitalen veilig te stellen, door terugtrekking en herbelegging in andere buitenlandse, b.v. Canadese ondernemingen, de economische belangen van de haute finance te dienen. Wij bespreken hier niet de Kongo-politiek, maar het is toch gewenst er de aandacht op te vestigen, dat eerst toen bleek, dat een unitaire Kongo-staat een fata morgana was - een luchtspiegeling -, de haute finance in het bijzonder is gaan speculeren op een afzonderlijke Katanga-staat.

Ondertussen had de haute finance-economie van jaren tot een onmogelijke situatie geleid. De deviezenstroom was van dien aard dat, wat men de betalingsbalans pleegt te noemen, België steeds een gunstige balans had met de kolonie Kongo. Er vloeiden dus als het ware baten uit deze kolonie weg. Doch anderzijds was de balans met de verdere buitenwereld altijd ongunstig. Een deel van de Kongo-baten verdween derhalve naar de overige kapitalistische landen. In totaal gezien was het deviezenverkeer echter in ruime mate gunstig voor België. Daarvan is het gevolg geweest dat de Belgische regeringen een financieel zorgeloos beleid hebben gevoerd. Terwijl b.v. an-

dere landen met een zekere zorg in hun financieel beleid de jaarlijks regelmatig weerkerende uitgaven trachten te dekken met de jaarlijks wederkerende inkomsten - o.a. belastingen - en voor buitengewone uitgaven een kapitalistisch verantwoorde leningspolitiek moesten voeren, opdat er geen deviezen tekorten zouden ontstaan, was in België de ruimschoots aanwezige deviezenvoorraad er oorzaak van, dat men het met de gewone uitgaven niet zo nauw nam en dat in feite de eigen regelmatige uitgave, in het bijzonder de staatsuitgaven, niet werden gedekt uit baten van het eigen Belgische economische leven.

De nieuwe verhoudingen brengen met zich mee, dat er 'n evenwichtig Belgisch economisch leven en een daaraan aangepast financieel staatskundig bestel moet worden opgebouwd.

Het houdt ook in; dat België zijn eigen, buitengewoon achterlijke, bedrijfsuitrusting opnieuw móet opbouwen, door belangrijke investeringen in oude en nieuw te vestigen ondernemingen.

De grote financiers, alsmede de staat, hebben derhalve in het verleden va-banque gespeeld dwz alles op één kaart gezet. Dat spel is vastgelopen. Thans komt de regering met haar plannen inzake de Eenheidswet, waarin grote kapitalen worden vereist voor nieuwe industriën en voor wat men noemt de verbetering van de infrastructuur. Dat laatste betreft de aangelegenheid, dat in het verleden, in vergelijking met andere landen, kanalen en wegen, havenwerken enz. zijn verwaarloosd en niet meer voldoen aan de eisen van het moderne handelsverkeer. Zelfs is dat het geval met de spoorwegen, waarbij -hoewel België van oudsher het dichtste spoorwegnet van geheel Europa heeft - het met betrekking met de electrificatie een enorme achterstand heeft gekregen.

Zo komen nu alle moeilijkheden bijeen en dat in een periode, dat men overal elders in West-Europa - denk aan de Rotterdamse Europoort-projecten - zich al stevig aan het voorbereiden is op een wat vrijer en omvangrijker west-europees handelsverkeer.

Die infra-structuur omvat nog veel meer, dan wij zo juist aangaven. Het betreft ook de totale sociale structuur van het land wat betreft de arbeidersklasse. De Belgische lonen mogen dan niet ongunstig afsteken tegenover die b.v. in Nederland worden betaald, op allerlei andere gebieden, zoals het terrein van de sociale zorg en het onderwijs, om maar niet te spreken van woningtoestanden - die toch waarlijk ook hier niet daverend zijn - bestaat een, we zouden haast zeggen, culturele ach-

terstand.

Dat moge niet ongunstig lijken voor de kapitalistische uitbuiters, in feite is het dat wel. Het moderne kapitalisme eist betere verhoudingen op al deze punten, opdat de productiviteit van de arbeid steeds hoger kan worden opgevoerd.

Welnu, terwijl de onwil tegen de gevolgen van dit va-banque spel uit het verleden, bij de Belgische arbeiders toeneemt, wil het Belgische kapitalisme en zijn regering het economisch herstel, het inhalen van Belgische economische achterstand, verwezenlijken, door nieuwe lasten op de arbeidersklasse te leggen.

De arbeidersklasse op haar beurt behoeft geen nauwkeurig politiek inzicht te hebben, ze behoeft ook de finesses van een Eenheidswet niet te kennen, om als klasse aan te voelen waarom het gaat; n.l. dat van haar nieuwe offers worden gevraagd. Anderzijds werken alle factoren van de Vlaams-Waalse economische, sociale en culturele tegenstellingen bij het groeiend verzet mee. Die tegenstellingen, hoe verklaarbaar, hoe ook aanleiding gevend tot schijnradicalisme b.v. in de Waalse milieu, vertroebelen de strijd en brengen er hele en half politieke motieven in, die voor een eensgezind arbeidersoptreden alleen maar schadelijk zijn.

De officiële Belgische socialistische beweging, gevormd door vakbonden, coöperaties, mutualiteiten (verzekeringsinstanties op sociaal gebied van deze socialistische beweging) en de partij zelf, verkeert bij dit alles in een zeer bijzondere positie. Voor de bestaande toestanden is zij evenzeer aansprakelijk als het huidige katholiek-liberale bewind. Het is echter haar vanzelfsprekende wens dit kartel ten val te brengen. Doch evenzeer is het haar belang de boedel eerst dan over te nemen, wanneer de huidige regering na gebruik te hebben gemaakt van haar parlementaire meerderheid, de Eenheidswet er doorheen heeft gehaald. Wij weten dat uit vroegere ervaringen. De dan nieuwe socialistische regering zal zich op het standpunt stellen, dat gedane zaken geen keer nemen.

Wij spraken reeds over de weinig aan moderne kapitalistische verhoudingen beantwoordende toestanden in België. Daartoe behoren ook allerlei eigenaardige kwesties inzake ambtelijke en bestuurlijke toestanden. De burgemeesters worden door de gemeentenaren gekozen. Dat lijkt erg democratisch, maar het gevolg is dat er op het partij-politieke vlak vaak heel wat moet worden gekonkeld en beloofd. Die beloften betreffen heel vaak het vergeven van baantjes bij de gemeentelijke bestuursorganen en..... het onnodig scheppen van baantjes. Een modernisering van de verhoudingen brengt mee, dat dit moet worden beperkt.

Ook bestaat in deze zelfde wereld een chaotische toestand op het gebied van de pensionering van overheids personeel. Bij de staat is dat veelal op 65 jarige leeftijd, maar er zijn gemeenten waar ambtenaren al op 55 jarige, ja zelfs op 50 jarige leeftijd met pensioen gaan.

Deze en dergelijke omstandigheden te veranderen, verwekken, ook wanneer Eyskens toezegt aan verkregen rechten niet te zullen tornen, vrees bij de betrokkenen, dat hun belangen zullen worden geschonden. En wie zijn deze betrokkenen? Gelet op de samenstelling van de politieke partij, mag rustig worden gesteld, dat zij in het algemeen een belangrijk deel van het kader der partijen uitmaken. In dat verband is het opmerkelijk, dat de leiders van de actie in sterke mate staking in overheidsbedrijven en diensten als uitgangspunt van de actie hebben genomen.

Verzetswil bij de arbeiders, in het bijzonder bij de Waalse arbeiders, verzetswil bij overheids personeel. Aangezet door eigen politiek belang, opgestuwd door de geschetste verzetswil, heeft de officiële socialistische beweging zich aan het hoofd van de actie geplaatst. Zij heeft daarmee 't ros beyaard bestegen, dat haar echter op ongewisse niet te voorziene wegen kan voeren. Zet zich het verzet van het Belgische proletariaat door, weet het een grote mate van eenheid in de strijd te bereiken, dan kan het niet anders, of de berijders, vakbond, coöperatie, mutualiteit en partij zullen worden afgeworpen, omdat ze organen zijn, gebonden aan de kapitalistische orde en tenslotte dus ook de wil moeten koesteren het ros gedresseerd in de veilige stal te voeren. Wij moeten ditmaal hiermede volstaan. Een volgende keer hopen we nog op een aantal kwesties, de staking en 't verder verloop van de staking betreffende, te zullen terugkomen. Laat men echter uit dit lange artikel ook en vooral de indruk behouden, dat voor ons - ondanks alle officiële leidinggeving - het belangrijkste is, de toestand en de strijd van de Belgische arbeiders zelf.

't Ros Beyaard en zijn berijders

(Spartacus 28 januari 1961)

IN EEN VORIG OPSTEL - het eerste, dat wij aan de jongste stakingsbeweging in België hebben gewijd - hebben wij, om de situatie globaal te schetsen het Belgische proletariaat vergeleken met het beroemde ros beyaard uit het verhaal van de Vier Heemskinderen. Bereden - zo schreven we - wordt dit ros door vier berijders; het Algemeen Belgisch Vak Verbond, de socialistische(!) coöperaties, de mutualiteiten (de verzekeringsinstituten die nauw met de BSP verbonden zijn) en de BSP (de

zogenaamd socialistische partij van België zelf.

Zet zich, zo zeiden we, het verzet van het Belgische proletariaat dóór, weet het een grote mate van eenheid in de strijd te bereiken, dan kan het niet anders of de berijders zullen worden afgeworpen, omdat ze organen zijn, gebonden aan de kapitalistische orde en derhalve bovenal bezield door de wil het vurige proletarische ros in de (voor de bourgeoisie) zo warme stal van de bestaande orde te voeren.

De lezer zal, zo veronderstellen wij, begrepen hebben, wat ons voor ogen stond. Bewegingen - ook politieke bewegingen, of bewegingen, waarbij politieke ongemerken een belangrijk woordje meespreken - die de massa, weliswaar niet door de politiek doch door de voortdurende zorgen om haar bestaan in de eerste plaats beroert, in het geweer hebben gebracht, gehoorzamen nu eenmaal aan bepaalde wetten en zodra die massa zich eenmaal bewust wordt van e i g e n belangen en e i g e n kracht is het volstrekt niet zeker meer, dat de gebeurtenissen zich zó blijven ontwikkelen als diegene het zich hebben voorgesteld, die zich in de aanvang hebben opgeworpen als een soort van generale staf.

Inmiddels, niet d e z e variant, niet d e z e mogelijkheid is in België werkelijkheid geworden. Niet het proletarische ros Beyaard heeft zijn berijders van zich afgeschud om geheel alleen en zelfstandig in wilde galop die weg op te draven, die het zélf verkiest. Nee, de berijders, reeds bevreesd geworden door de woeste sprongen van het nerveuze beest, dodelijk beangst voor wat mogelijk hen nog te wachten stond, gechoqueerd door bepaalde strijdmethoden, die weliswaar de Belgische bourgeoisie zelve i een grijs verleden heeft toegepast, maar waaraan zij thans nog slechts met het schaamrood op haar kaken terug kan denken (zo zij er al aan denkt) deze berijders zeggen wij, zijn niet door het ros Beyaard afgeschud, nee zij zijn eigener beweging de een na de ander afgestapt. Op het moment, dat wij deze regels schrijven hebben de Vlaamse afdelingen van het ABVV het parool van de werkhervatting uitgegeven hebben de meest vooraanstaande leden van de BSP-stakingbreker Achille van Acker in het vóórste gelid - het Belgische ondernemersdom de "verzoenende hand" toegestoken en rijdt alleen de Luikse vakbondsleider André Renard, zich stevig vastklemmend aan de manen van het ros, nog op de rug van Beyaard rond. Het is de positie van André Renard, die terstond een aantal vragen doen rijzen, die nodig om een beantwoording vragen en die wij ook willen trachten te beantwoorden, voor zover althans een antwoord daarop in deze fase der ontwikkeling mogelijk is. Maar alvorens daartoe over te gaan, menen wij eerst één ding nog te

moeten vaststellen.

André Renard verre van een "geboren revolutionair" te zijn (gelijk "Het Parool" schreef) of een "fel Marxist" (naar men in de "Volkskrant" heeft kunnen lezen) is integendeel de representant van een buiten België reeds lang in de nevelender historie verdwenen periode. Hij is - in elk geval in deze staking aldus geworden - een van de "heldenfiguren" uit het glanstijdperk van de oude arbeidersbeweging, die als gevolg van zeer bijzondere omstandigheden 1) - in België en meer speciaal juist in Wallonië nog een arbeidsveld vindt, dat elders allang niet meer bestaat. Niet hij heeft de verhoudingen geschapen, die de jongste Belgische stakingen karakteriseren, omgekeerd: het zijn bijzondere Belgische verhoudingen, die zowel de huidige stakingsactie het aanzien hebben gegeven als wel de persoonlijkheid van Renard geschapen hebben, 'n persoonlijkheid, die - behalve dan in België - in gans het westen van Europa eenvoudig **ontdenkbaar zou zijn en Sabestaanbaar!**

Men heeft geschreven - in "De Telegraaf", op 12 januari - dat Renard "niet geheel uitgeslapen zou zijn". Naar onze mening is die bewering er volkomen naast. Men zou, zo menen wij, met méér recht kunnen beweren, dat Renard te lang in het verleden droomde, dat hij zijn tijd verslapen heeft.

Er stond omtrent Renard - nóg een bewering in De Telegraaf, waarvan de weerlegging uiteraard geschikt is om bij te gragen tot een verdieping van het inzicht in de Belgische stakingsbeweging. De heer Jacques Gans verkondigde namelijk ("De Telegraaf" van 12 januari), dat Renard en de zijnen "naar een soort radenrepubliek voor Wallonië streven."

Het tegendeel nu, is waar! Juist het eerste, dat de zorgvuldige waarnemer aan de Belgische stakingsbeweging opvalt, is het volkomen ontbreken van ook maar iets dat naar "raden-vorming" zou zwemen. Er is niets bekend geworden omtrent comité's van actie of omtrent bedrijfscomité's. Hoe radicaal men ook mocht optreden, men verschreed nog op geen enkel moment de grenzen van de burgerlijke samenleving zelve. Het is noodzakelijk, daarover nog iets meer te zeggen, dat nog een nader toe te lichten.

De strijdmiddelen van de Belgische stakers zijn - afgezien van het feit dan, dat de arbeiders de productie en het openbaar vervoer hebben lamgelegd - niet de karakteristieke strijdmiddelen der proletarische klasse. Voor zover de stakingsbeweging in België een "revolutionair" of "semi-revolutionair" karakter aangenomen heeft, is zij "burgerlijk-revolutionair". Wij bedoelen hiermee, dat de "geest" 1) men zie voor die omstandigheden ons artikel van 14 januari 1961.

waarvan zij doortrokken is, de "geest" is van de revolutie der 19e eeuw, dat het geweld dat er in wordt toegepast, het geweld is, dat de 19e eeuwse, op zijn hoogst vroeg 20ste-eeuwse opstanden te zien gaven, een geweld, dat met een soort van "baricaden-romantiek" gepaard gaat, doch niets te maken heeft met de strijd om de macht ener loonarbeidersklasse, die de productie wil beheren en beheersen. Toen in "Het Vrije Volk" dezen dagen geschreven werd, dat de jongste gebeurtenissen in België het bewijs leverde, dat de (b u r g e r l i j k e -red. "Spartacus") revolutie van het jaar 1830 nog niet voltooid was, sloeg men - onbewust ten dele - de spijker lang niet onaardig op zijn kop.

De roep om "vrijheid", die toen in de straten van Brussel werd aangeheven, is thans getransformeerd in de roep om "vrijheid voor Walonië" en zelfs de klassieke symbolen van de burgerlijke revolutie, van het vroeg-burgerlijke radicalisme van Jacobijnse signatuur, zijn in de jongste beweging teruggekeerd, in de vorm van de "Marseillaise" der sans-culotten en de Franse driekleur, gelijk de kreet "à la lanterne" ("aan de lantaarn") opnieuw is opgedoken in de vorm van "aan de galg" (met de Vlaamse premier Eyskens). Maar hun optreden hield nergens is: Alle macht aan de arbeiders.

Het idee van de arbeidersmacht is zelf in het hoofd van Renard niet opgekomen. Zijn sociale voorstellingswereld - men heeft het o.a. in "Het Parool" kunnen lezen - wordt beheerst door een verstrekkend en radicaal program van n a t i o n a l i s a t i e s en nationalisatie betekent, naar men weet, dat de productiemiddelen aan de staat worden gebracht en de verwezenlijking daarvan heft geenszins de scheiding tussen loonarbeider en product op, maakt géén einde aan het stelsel van de loonarbeid en betekent derhalve, dat er geen materiële basis voor de arbeidersmacht geschapen wordt, een arbeidersmacht, die met de realisatie van een nationaliserings-program onverenigbaar is en die daarbij zelf wordt uitgesloten.

Kan men verwachten, dat de "idee" van de "arbeidersmacht", van de "radenvorming", van -om nóg een stap verder te gaan - de "bezetting der bedrijven", alsnog op zal komen in het hoofd van André Renard? Ook indien wij afzien van de allerlaatste ontwikkelingen, die grond geven aan de prognose, dat de strijd meer en meer het karakter aan zal nemen van een Waals protest tegen Vlaanderenland, van een strijd tegen Vlaamse "bevoorrechtiging", zelfs als wij dáár van afzien - wat natuurlijk al uiterst moeilijk is - dan nog menen wij, dat het niet mogelijk is de gestelde vraag met een categorisch ja, of een categorisch nee te beantwoorden.

Men moet goed begrijpen, dat "ideeën" (gelijk het idee van de arbeidersmacht) slechts dán in de hoofden van de handelende en strijdende mensen opduiken, wanneer de voorwaarden ervoor, en de behoefte er aan, concreet aanwezig zijn. Bezieet men André Renard als de vakverenigingsman, als de adjunct-secretaris van het ABVV, als de reformistische demagoog, dan komt men natuurlijk tot de conclusie, dat er bij hem en in zijn voorstellingswereld voor de arbeidersmacht geen plaats is. Radenvorming, de oprichting van comité's van actie, die de leiding zouden overnemen van het Luikse hoofdkwartier van de ABVV, dat alles zou betekenen, dat de positie van André Renard, zijn greep op de massa, zijn invloed in vakbeweging en partij - nu nog enorm groot, ook al volgen partij en vakcentrale in hun algemeenheid en totaliteit dan gans andere wegen dan hij - volkomen in de lucht zouden komen te hangen en ondergraven zouden worden.

Maar wat zal er gebeuren, indien het ros Beyaard, dat hij nog steeds berijdt, opeens niet meer door hen bereden zou worden en wanneer dit vurig paard eigen en andere wegen dan tot dusver in zou slaan? Wanneer zou blijken, dat de Belgische arbeiders opeens eigen strijdmethoden en nieuwe wegen in zouden slaan, door de tot dusver nog radicaal-burgerlijke actie toch wakker geschud uit hun bewegingloosheid? Zal dan ook Renard als laatste ruiter van het ros Beyaard afstappen? Of zal de galop van het dier daarvoor te wild worden? Dat is de vraag, waarom het draait, vraag, welke door geen mens bij voorbaat te beantwoorden valt.

Nogmaals: op dit moment ziet het er geenszins naar uit, dat het die kant op zal gaan. Wij veronderstellen veeleer, dat de strijd voor Wallonië de manier zal vormen, waarop de vakbondsvaandelsman Renard de arbeiders weer onder het kapitalistische juk tot rust brengt. Maar de aspecten van die variant zouden wij het liefst, met diverse facetten van de stakingsbeweging, die nog onbesproken moesten blijven, behandelen in een derde beschouwing. Of men die reeds in 't volgend nummer van "Spartacus" aan zal treffen is de vraag. Veel zal daarbij ervan afhangen op welk tijdstip wij in het toezit komen van krantenknipsels en dergelijk materiaal uit België zelf, materiaal, dat ons ongetwijfeld nog beter in staat zal stellen een afgerond overzicht der Belgische stakingen te schrijven, verlevendigd met allerlei, ook in ^{onze} ogen toch wel onmisbare details.

Het Waterloo van Sint Servais

- Spartacus 11 februari 1961.

AL HET MATERIAAL, dat ons over de jongste stakingsbeweging in België ter be-

schikking staat hebben wij nog niet volledig kunnen bestuderen. Ook ontbreken ons nog tal van gegevens, die wij onontbeerlijk achten voor het schetsen van een zo compleet mogelijk beeld van hetgeen geschied is. Niettemin willen wij hier onze beschouwingen over deze staking voortzetten met een aantal voorlopige opmerkingen en kanttekeningen. Deze te plaatsen is zeker niet onmogelijk. Het kan best zijn, dat wij ons huidig oordeel op enkele detailpunten zullen moeten corrigeren en het is wel zeker, dat wij straks nog allerlei belangrijke aanvullingen zullen moeten geven. Maar er zijn toch dingen, in onze twee vorige opstellen nog onvoldoende tot hun recht gekomen, die thans reeds kunnen worden gezegd, nu de actie -"tijdelijk", zeggen sommige bestuurders van het ABVV - tot het verleden behoort en het werk, niet alleen in Vlaanderen, maar ook in Wallonië is hervat.

Het werk is hervat! Vier simpele woorden, die een bepaald feit concreet en volledig schijnen uit te drukken, maar die in werkelijkheid zo vaag zijn, dat zij onmiddellijk een reeks van vragen oproepen. Deze vragen zijn in het geheel niet gemakkelijk te beantwoorden, omdat bij de Belgische stakingen van december en januari de dingen buitengewoon gecompliceerd zijn en tegenstrijdige feiten zich tegelijkertijd en naast elkaar hebben voorgedaan. Noemen wij daarvan slechts enkele, die wij bij de splettende krantenlezer overigens als bekend mogen veronderstellen.

- 0 In Vlaanderen, maar ook in sommige delen van het Walenland, zoals bij het openbaar vervoer in Luik en de mijnen rond Bergen en Henegouwen, begon de staking te verlopen op een tijdstip, dat in de Luikse metaalnijverheid en de textielbedrijven van La Louvière nog volop werd gestaakt.
- 0 In het industrie-bekken van de Borinage zijn de arbeiders onder het zingen van de "Internationale", met opgeheven vuist en hier en daar zelfs met muziek voorop, in gesloten formatie de fabriekspoorten binnengerukt.
- 0 Toen een plaatsvervanger van André Renard in Luik 'n menigte van staalarbeiders' meedeelde, dat in het Namense voorstadsje St. Servais besloten was "de staking op te schorten", werd hij door wachtende arbeiders uitgejouwd.

Beginnen wij met het laatste feit. Het schijnt er duidelijk op te wijzen, dat de arbeiders zich door de besluiten van de vakverenigingsbureaucraten, met inbegrip van André Renard en zijn Waalse medestanders, verkocht en verraden voelen. Voegt men hierbij het feit, dat de staking midden december in bepaalde streken van België

begonnen is ~~eer~~ zij door het Algemeen Belgisch Vak-Verbond geproclameerd was, voegt men daar tenslotte het feit bij, dat een man als de voormalige minister-president Achille van Acker tegenover de Brusselse correspondent van "Het Vrije Volk" zeer duidelijk te verstaan gegeven heeft, dat de stakingen s p o n t a a n zijn uitgebroken, dan krijgt men, door de combinatie van deze feiten v a n de staking een bepaald beeld. Het beeld namelijk van een actie van de Belgische arbeidersklasse, waarvan het ABVV zich, kort nadat zij begonnen was, heeft "meester gemaakt", omdat het daartoe welhaast genoopt was en die door het ABVV eenzijdig, zonder de arbeiders te raadplegen en tegen hun wil werd opgeheven.

Is dat beeld juist? Het antwoord luidt, menen wij, niet ja en niet nee. Waarmee wij hier te doen hebben is een eenzijdig beeld, een tendens, beter gezegd: een bepaald facet van de gebeurtenissen, waarnaast tegelijkertijd andere tendensen en andere facetten optraden.

Letten wij op het tweede feit, dat wij zojuist genoemd hebben, het feit, dat de arbeiders in de Borinage zingend weer aan het werk togen. Is het er een bewijs voor, dat zij zich allerminst "de verliezers" voelden? Is het, met andere woorden, een feit, dat, zo men er rekening mee houdt, tot gevolg heeft, dat het beeld, dat wij zojuist van de Belgische stakingen schetsten, zich des te scherper op ons netvlies aftekent? Wij betwijfelen het in hoge mate. Wij kennen geen enkel spontaan stuk strijd van de arbeiders, dat ermee eindigde, dat men zingend naar het werk trok, indien men tegelijkertijd het gevoel had, door de vakbeweging aan de klassevijand te zijn uitgeleverd. Wat de arbeiders dan bezielde was verbittering en wrok, algehele verslagenheid en misnoedigheid, neerslachtigheid en wanhoop. Anders gezegd: voor zover er dingen zijn, die er op wijzen, dat de arbeiders van België geenszins voldaan konden wezen met de in St. Servais genomen beslissingen, het zingend naar het werk trekken behoort daar n i e t toe!

De wijze, waarop vele arbeiders in de Borinage het werk verhatten, zou, als wij het goed zien, op twee manieren kunnen worden verklaard. Een eerste verklaring zou het wezen, indien - wat ons geenszins verbazen zou - de muziekkorpsen waren opgetrommeld door de BSP en het ABVV. Men zou dan te maken hebben met een soort van "show", een soort van zowel voor de buitenwereld als voor de ~~ex~~-stakers zelf bestemde voorstelleng, die er op gericht was het ware karakter van St. Servais volkomen te verdoezelen, een voorstelling, geheel in de lijn van de aldaar verkondigde frase, dat de staking weliswaar werd gelijkwideerd, doch dat "de strijd voortduurt".

Een show, die de door de vakbeweging misleide en bedrogen proletariërs het gevoel diende te geven van: "Wat er gebeurd is heeft onze kracht volstrekt niet aangetaast; wij blijven strijd-bereid, al gaan we weer aan de slag; wij hebben heus geen nederlaag geleden", en alle mogelijke illusies in die geest, die uiteraard uitstekend geschikt zouden kunnen zijn om prestige-verlies van de vakbeweging, hetzij te voorkomen, hetzij zo gering mogelijk te maken. Niets zou, menen wij, de vakbeweging op het moment van de werkhervatting beter van pas hebben kunnen komen, dan een gedachteloos marcheren van de arbeiders op de maat van, nu eenmaal bepaalde associaties oproepende oude strijdliederen, onder het geroffel van de trommen, onder de tonen van het nadenken belemmerende muziek, waardoor men zich willoos voort laat deinen en meeslepen. Die arbeiders in de Borinage, achter de fanfare-korpsen, gaven, geloven wij, geenszins uiting aan een andere opvatting, dan hun zogenaamde leiders te St. Servais bezielde, nee, zij waren de onbewuste medespelers in een spektakelstuk, dat hun de ware betekenis van St. Servais versluiere moest.

Inmiddels is er, als wij de verhoudingen, zoals die in België nu eenmaal liggen, goed verstaan, ook nog een andere verklaring mogelijk. Wij achten het ook niet uitgesloten, dat de merkwaardige en unieke wijze, waarop men in de streek waarvan wij spreken de arbeid weer heeft opgenomen, een gevolg is van een plaatselijk initiatief van onderop, waarmee men wel degelijk een soort van ongebluste "strijdwil" wenste te demonstreren, echter niet een zodanige "strijdwil", dat men dwars tegen de parolen der vakbonden in de staking voortzette. De muziek en het zingen zou dan zoveel hebben kunnen betekenen als: "Wij zijn gedisciplineerd genoeg om de parolen der vakbeweging op te volgen, maar laat de regering weten, dat wij ons ongebroken voelen". Ook in dat geval echter zijn de arbeiders naar onze overtuiging het slachtoffer geweest van een illusie, de illusie namelijk, dat ondanks alles de vakbeweging toch de "generale staf" moet zijn indien het op strijden aankomt en dat een door háár gegeven bevel tot staken van het vuren in het belang der gehele klasse moet worden nagevolgd.

Het zou ons helemaal niet verwonderen, indien zowel de een als de andere hier geschetste mogelijkheid zou corresponderen met de realiteit. Wij hebben beide juist dáárom zo omstandig geschetst, omdat men, juist doordat beide mogelijk zijn-zelfs tegelijkertijd en onafhankelijk van elkaar-nog eens met de neus gedrukt wordt op de ingewikkeldheid van de problemen.

Kijken we thans tenslotte naar het eerste der door ons genoemde feiten, dan doet

zich daarbij iets dergelijks voor. Men kan namelijk ook uit het langzaam verlopen van de staking in Vlaanderen en een deel van Wallonië twee duidelijk verschillende conclusies trekken.

De eerste is, dat naarmate de spontaan door de arbeiders begonnen strijd tegen de aanval op hun materiaal bestaan door het ingrijpen van het ABVV meer en meer het karakter kreeg van een zuiver politieke actie, de belangstelling van de arbeiders verslaptte.

De tweede verklaring is, dat het verlopen van de staking geenszins een gevolg is van een duidelijk verschil tussen datgene wat de arbeiders bezielde en de vakbeweging zich voorstelde en nastreefde, doch dat integendeel ook de arbeiders nog zozeer bevangen waren in de zuiver politieke gedachtenwereld van het ABVV, dat zij, toen de politieke strijd zich op de situatie in Wallonië toespitste, gehoorzaam de parolen tot werkhervatting in Vlaanderen hebben opgevolgd.

Wanneer men het ons vraagt, dan hebben alle mogelijkheden, die wij zojuist besproken hebben, zich in de ingewikkelde werkelijkheid naast elkander voorgedaan.

Het is wáár, dat de Belgische stakingen een politiek karakter droegen. Maar het is éven waar, dat zij tegelijkertijd de uiting waren van het verzet der Belgische arbeidersklasse tegen een aanslag op haar toch al zo minimale bestaanspeil. Het is waar, dat de strijd - gelijk wij in een vorig opstel schreven - geen ogenblik vormen heeft aangenomen, waarmee de grenzen der burgerlijke orde werden doorbroken. Maar het is tegelijkertijd óók waar, dat de arbeiders in hun actie veel en veel verder gingen, dan het vakverbond en de BSP, ja zelfs André Renard, voor wenselijk en raadzaam hielden. Het is wáár, dat de stakingen spontaan, zonder hoegenaamd enige voorbereidingen van het Belgisch Algemeen Vak-Verbond zijn uitgebroken. Maar het is even juist, dat het vakverbond, tegen zijn wil in de gebeurtenissen meegesleept, tenslotte de stakers stevig in de hand hield en de vakbewegingsdiscipline wist te handhaven.

We spraken zopas reeds met een enkel woord van het interview, dat een verslaggever van het "Vrije Volk" aan de expremier van België, de sociaal-democraat Achille van Acker heeft afgenomen. Er komt in dat bewuste interview een zeer belangwekkende passage voor, die als volgt luidt:

Vraag: "In Nederland noemt men dit soort stakingen politieke stakingen, men acht die niet meer van deze tijd. Waren deze stakingen voor België wel gewenst?"

Antwoord van Van Acker: "Ach, wat is precies een politieke staking? Het is zeer moeilijk uit te maken, vind ik, wat een politieke staking is en wat niet. Vast staat, dat de belangen van de arbeiders direct in het gedrang zijn gekomen."

Onze mening hieromtrent is de volgende: de idee van de zuiver politieke staking is een abstract idee, dat nooit zal corresponderen met de werkelijkheid. Verstaat men daaronder, dat de arbeidersklasse, in een revolutionaire situatie, door het neerleggen van de arbeid kracht zoekt bij te zetten aan eisen, die ook een ander gebied raken dan dat van haar directe levensomstandigheden, dan geloven wij niet, dat men zeggen kan, dat zo'n optreden niet meer van onze tijd is. Integendeel!, het is een optreden, dat past bij omstandigheden, zoals ze zich in de tegenwoordige tijd in Oost-Duitsland en Hongarije hebben voorgedaan. Omstandigheden, waarvan men verwachten mag, dat ze zich in de toekomst ook elders zullen voordoen.

Verstaat men echter onder een politieke staking een actie, onder straffe (of desnoods minder straffe) leiding van een groot vakverbond voor doeleinden, die de nauw met zo'n vakbeweging gelieerde partij langs de parlementaire weg zoekt na te streven, dan zeggen wij, dat inderdaad zo'n "politieke staking" niet meer van deze tijd is, omdat nu eenmaal de periode voorbij is, waarin de vakbeweging (met de partij op de achtergrond) als de "generaalestaf" van de arbeidersklasse op kon treden. Die periode ligt ver achter ons. Het is de periode, die wij, sprekende over de figuur van de Luikse leider André Renard in ons vorig artikel "het glanstijdperk van de oude arbeidersbeweging" hebben genoemd.

Dat de Belgische stakingsbeweging verscheidene weken heeft geduurd, een dergelijke onvang aan kon nemen en dat er met zoveel felheid in is gestreden; dát is een gevolg daarvan, dat zij behalve politieke staking ook tegelijkertijd een niet politieke staking was, een beweging, waarin het, om nu maar eens met Van Acker te spreken, "direct om de in het gedrang zijnde belangen van de arbeiders" ging.

Dat de Belgische stakingsbeweging tenslotte is uitgelopen op St. Servais, dat wil zeggen op de volledige capitulatie van André Renard c.s. voor de gematigde algemene leiding van het ABVV, dát is een gevolg ervan, dat de Belgische stakingsbeweging behalve een niet-politieke staking ook tegelijkertijd een politieke staking was, dat wil zeggen een actie, die - door de vakbonden gevraagd - bepaalde grenzen niet kon overschrijden en voortdurend aank ging aan de innerlijke tegen-

strijdigheid, die er nu eenmaal bestond tussen een dergelijk optreden en de func-tie van de vakbeweging in de tegenwoordige samenleving, te weten "overlegorgaan" te zijn ter bevordering van de klassevrede in de burgerlijke maatschappij, onderdeel van de kapitalistische orde zelve en daarin volkomen geïntegreerd.

Wat bedoelen we, indien we zeggen, dat de stakingsbeweging bepaalde grenzen niet kan overschrijden? We bedoelen er o.a. dit mee, dat de vakbeweging, al plaatste zij zich dan ook zuiver formeel aan het hoofd van een met zeer radicale middelen gevoerde strijd, ook al moest zij zich dan ook (men herinnere zich ons beeld van het ros Beyaard in onze voorafgaande beschouwingen) een eindweegs laten meedrijven op de stroom van het spontaan uitgebroken klasseverzet, zich toch ook weer evenmin formeel kon losmaken van wat men "de regels van het spel" pleegt te noemen, zij niet, en de BSP al evenmin.

Het laatste, het ten koste van alles vasthouden aan de "regels van het spel" door de BSP is heel duidelijk aan het licht getreden, toen André Renard de eis stelde, dat de tot de BSP behorende "volksvertegenwoordigers" hun zetel ter beschikking zouden stellen. Men heeft er eenvoudig niet aan gedacht! Renard tot de orde te roepen, dat durfde men op een later tijdstip (in St. Servais) wél, maar toen hij zijn eis "uit het parlement treden" stelde, nog geenszins. Maar bij het afwijzen van hetgeen hij in dát opzicht vroeg, toonde men zich wél ferm, moest men zich wél ferm tonen....!

In "Het Parool" is de conferentie der ABVV-bonzen in St. Servais het Waterloo van André Renard genoemd. De vergelijking is juist, dan "Het Parool" wel heeft vermoed. In Waterloo faalde in 1815 de strategie van Napoleon, die wél doelmatig was, in de veldtochten tegen het feodale Europa. St Servais betekende de ondergang ener stakingstactiek en van een stakingstrategie, die wanneer men abstraheert van de bijzondere omstandigheden waaraan haar ouderwets radicalisme zijn ontstaan dankte, wat het w e z e n van de zaak betreft v l o e k t e met het karakter van het ABVV als moderne vakorganisatie.

In St. Servais moesten Renard c.s. kiezen wat zij wilden wezen: vakbewegingsmensen of..... een geheel nieuw type van leider, een type, dat - uit de omstandigheden van het ogenblik geboren en omhoog geheven en mét dezelfde omstandigheden wellicht weer van het toneel verdwijnend - geen directieven en richtlijnen aan de arbeiders geeft, doch slechts de tolk is van ,vorm en gestalte geeft aan

hetgeen de arbeiders beroert en woelt en wild beweegt in de schoot van het proletariaat.

Wat André Renard wilde, namelijk een radicaal vakvereningsman zijn, dat is in de moderne kapitalistische maatschappij, dat is in deze tijd een onmogelijkheid. En heel de atmosfeer van de grote stakingsbeweging zelve, de omstandigheden, waaronder zij verlopen is, het feit, dat van zelfstandige proletarische actie, van proletarische democratie, van actie-comité's en strijd in de bedrijven niets te bespeuren viel, dat maakte, dat hij dat andere, werkelijk toek van de proletarische klasse te zijn, onmogelijk kon willen. Het lag buiten zijn horizon. Zo bleef hem niets anders over dan onder het juk door te gaan.

Dat de Belgische arbeidersklasse in St. Servais haar Waterloo zou hebben gevonden, dat kan men natuurlijk niet beweren. Om de eenvoudige reden, dat de door het ABVV geleide Belgische stakingsactie, hoe nauw verband houdend ook met de directe levenskwesitie van het Belgische proletariaat, hoezeer geschraagd ook door proletarisch élan, en proletarische dadendrang, naar de vorm beslist géén klassebeweging is geweest. Aan de arbeidersklasse is door de (ondanks stakingsgeweld door het parlement aanvaarde) "Eenheidswet" een slag toegebracht. Zij kan aanstonds de buikriem nauwer aanhalen, niettegenstaande een paar (tamme) BSP-amendementen. Maar hoe fel de arbeiders ook gestreden mogen hebben, een klassebeweging, die duidelijk het tafellaken doorsneed tussen proletariaat en bourgeoisie, dat zijn de Belgische stakingen nu eenmaal niet geweest. Vandaar dan ook dat de katholieke vakbeweging en de katholieke partij in België zich gehaast hebben te verzekeren, dat het er nu op aan komt zo snel mogelijk de samenwerking tussen christelijken en sociaal-democraten weer te herstellen. Er is tenslotte niets dat die samenwerking is de weg zou staan. De vakbonzen en de partijchefs hebben weliswaar een paar potjes met de arbeiders geknikkerd en niet met hun gebruikelijke partners, maar zij hebben niet tegen de regels van het spel gezondigd en de arbeiders hebben zich niet van de knickers meester gemaakt. Het spel kan dus verder gaan. Het "spel" is uit!

*****